

Hvaler kommune

postmottak@hvaler.kommune.no

Klage på vedtak i sak 59/14 reguleringsplaner for farledsprosjektet Borg II, utbedring av farled til Borg havn (Kommunestyret 4.9.2014)

Innledning

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Østfold påklager herved vedtaket om reguleringsplan for utbedring av farleden til Borg havn. FNF Østfold påstår at Hvaler kommunestyre har fattet sitt vedtak på et mangelfullt og villedende grunnlag i og med at konsekvensutredningen er en del av saksframstillingen. Enkelte dokumenter det vises til i saken er beheftet med alvorlige feil. Flere av vurderingene i KU tar ikke hensyn til nyere / viktig kunnskap slik at sakens framstilling blir villedende. FNF hevder dessuten at tiltaket er i strid med Naturmangfoldlovens kap. 2. Sett under ett er hele sakskomplekset så rotete og beheftet med så vidt mange feil at saken også bør karakteriseres som mangelfullt opplyst. Nedenfor følger noen eksempler:

Konsekvensutredningens "grønnvasking" av prosjektet

Konsekvensutredningen (KU) er det mest sentrale og viktigste dokumentet i saksframlegget. Konsekvensutredningens formål er å beskrive tiltakets konsekvens for nærmere spesifiserte tema. KU for Borg II beskriver en rekke negative effekter av tiltaket (se f.eks. Tabell 5.7). Flere av disse negative konsekvensene vil også ha negativ virkning i lang tid etter at tiltaket er ferdig. I noen tilfeller vil de negative effektene virke i flere år etter at tiltaket er slutført, og i enkelte tilfeller er det sannsynlig at de vil være permanente. Eksempelvis vil sprengning og fjerning av grunner med hardbunn ikke kunne rekoloniseres med den samme faunaen. Det er f.eks. også grunn til å frykte at det kartlagte gyteområdet for torsk, som representerer 17,9 % av det totale gytearealene for torsk i Ytre Oslofjord, kan gå tapt. På tross av dette viser sammenstillingen av konsekvenser kun positive effekter av tiltaket (se figur 1).

Tema	Konsekvens
NATUR OG MILJØ	
Biologisk mangfold	++
Marin bløtbunnsfauna	++
Ålegras	+
Fugleliv	++
Koraller	++
Hummer	++
Gyteområder kysttorsk	++
Sedimenter	++
Strømningsforhold	0
Verne- og fredningsområder	++
Marine kulturminner	0
Friluftsliv	++
Fiskeri- og akvakulturinteresser	+
SAMLET VURDERING	++

Figur 1. Konsekvensutredning Borg II – samlet konsekvensvurdering (Tabell 5.8).

Metodikken i denne "grønnvaskingen" er at alle negative konsekvenser har blitt "overprøvd" med argumentet om at på lengre sikt vil fjerning av giftig mudder være positivt for alle vurderte tema, fra friluftsliv til biomangfold.

På dette grunnlaget kan det hevdes at utredningen av Borg II er gjennomført på en måte som dekker over negative konsekvenser og framstiller prosjektet vesentlig mer positivt enn det som er reelt.

FNF Østfold (Forum for natur og friluftsliv) tlf. 971 10 439, Pb. 31, 1891 Rakkestad
e-post: ostfold@fnf-nett.no <http://www.fnf-nett.no/ostfold>

Fjerning av miljøgift – positivt for naturverdier og friluftsliv?

Konsekvensutredningen konkluderer med at tiltaket ikke har negativ virkning for noen av de vurderte temaene. Som nevnt ovenfor er det fjerning av bunnsediment med innhold av miljøgift som vurderes til å oppveie alle negative konsekvenser. FNF mener at miljøgevinsten av fjerning av sedimenter med miljøgift er overdrevet og når det gjelder faren for spredning av miljøgift fra bunnsedimentene i farleden (Borg II) så vil trolig det beste for miljøet være om de ble liggende urørt.

Fylkesmannen setter i sin høringsuttalelse også spørsmålsteget ved vurderingen av de positive effektene av fjerningen av noe miljøgift holdige sedimenter. Fylkesmannen skriver:

"FM mener at de positive effektene av tiltakene for noen av undertemaene til biologisk mangfold er overdrevet, og at konsekvensene for det biologiske mangfoldet er vurdert for positivt." (saksframlegget s. 4).

Kystverket repliserer med følgende:

"Konsekvensutredningens middels positive resultat for naturmangfold er basert på tiltakets varige effekter som reduksjon i risiko for spredning av miljøgifter etter tiltak sammenlignet med førsituasjonen og den planlagte tilretteleggingen av hummerhabitat."

Kystverkets svar står i kontrast til NGI-rapporten (vedl. 4 s.8) som konkluderer som følger: *"Konsentrasjoner av påviste miljøgifter er lave og tilfredsstillende i hovedsak SFTs tilstandsklasse II."* og videre på s. 9: *"Påvist innhold av miljøgifter er lavt og sedimentene kan i stor grad disponeres fritt etter mudring."*

Rambøll har også gjort en vurdering av miljøgift i sedimentene (vedl. 3) og her går det fram at det kun er kobber som for flere av utdypingsområdene havner i tilstandsklasse 4, men for mange prøvers vedkommende relativt nære tilstandsklasse 3. På de to øverste utdypingsområdene rett sør for Løperen ble det påvist kvikksølv i tilstandsklasse 5, men dette er dypt nede i sedimentene, henholdsvis på 80-90 cm og 110-120 cm. Rambøll har i senere tid foretatt laboratorieforsøk med å eksponere følsomme organismer for kobber i tilstandsklasse 4 med det resultat at organismene så ut til å tåle dette godt *.

Det er selvfølgelig ikke negativt å fjerne miljøgift, men det er grunn til tvil om miljøgiften som fjernes representerer noen trussel mot dyrelivet, såfremt den som her ligger i stabile sedimenter. Det vil dessuten utvilsomt forekomme eksponering og spredning av miljøgift i forbindelse med tiltaket. Konklusjonen blir at det lite sannsynlig at denne marginale pluss-effekten, vil oppveie de negative konsekvensene av å sprengte bort en rekke skjær og grunner samt fjerne nærmere 1 mill. m³ mudder hvorav en relativt stor andel vil havne i nasjonalparken og på kaldtvannkorallrevne.

*Aud Helland, Rambøll pers.medd. i møte 18.11.2014.

Saksdokument med alvorlig feil

En rapport fra Havforskningsinstituttet (HI) ligger som vedlegg til KU (vedlegg 6). Her konkluderes det med, sitat: *"Den totale mudringsmassen i forbindelse med tiltaket vil utgjøre mellom 0,5 og 1,5 % av totale tilførsler av sedimenter tilført via Glomma per år."*

Beslutningstakere som leser dette kan lett komme til konklusjonen at dette prosjektet er miljømessig uproblematisk. Fakta er imidlertid at den totale mudringsmassen i tiltaket utgjør flere ganger Glommas totale tilførsel av sediment per år. Rapporten er dermed egnet til å sterkt nedvurdere tiltakets konsekvens for biomangfold og friluftsliv. Feilen i rapporten er velkjent for tiltakshaver og burde være det også for kommunens saksbehandlere. FNF hevder at dette er en feil i saksbehandlingen som er med på å ufarliggjøre prosjektet for den som prøver å sette seg inn i dette komplekse tiltaket.

Sprikende utsagn

Fylkesmannen kommenterte i sitt hørings svar at konsekvensen for biologisk mangfold hadde blitt endret fra ingen konsekvens til positiv konsekvens.

I sitt tilsvar skriver Kystverket: *"...det er forventet full reetablering av naturlig flora og fauna i etterkant."*(Saksframlegget s. 5)

I planbeskrivelsen står det imidlertid følgende: *"Dersom hummerens habitat ikke fjernes ved utdypingen, forventes det ingen varige effekter på bestandsnivå."*(Planbeskrivelsen s. 21)

Siden farledsprosjektet omfatter fjerning av flere grunner og skjær så er det rimelig å konkludere med at det kan forventes varig effekt på hummerbestanden i farleden og trolig også på mange andre arter som lever på de grunnene og skjærene som skal fjernes. Full reetablering av flora og fauna er derfor å betrakte som en feil i saksframstillingen. At tiltakshaver planlegger å dumpe steinmassene et annet sted som framtidig habitat for hummer er positivt, men kan ikke omfattes av begrepet "reetablering."

Manglende risikovurdering

Det framgår av Planbeskrivelsen at gjennomført utbedring av farleden, både dybde, bredde og ny oppmerking vil føre til en reduksjon av forventet antall grunnstøtinger pr år med 45 % (Planbeskrivelse Borg II s. 24). Dette er basert på en risikoanalysen utarbeidet av DNV høsten 2011 (Vedlegg 20).

Stortinget ga imidlertid våren 2012 en ekstrabevilgning for å forbedre merkingen av Løperen. Prosjektet fikk navnet Farled Fredrikstad 2012 og er et av de største merkeprosjektene i Norge i moderne tid. Det innebærer fjerning, endring og nyetablering av 34 sjømerker, og har som formål å fase ut bruk av sektorlykter og lanterner (KU s. 35). Dette prosjektet vil med stor sannsynlighet øke sikkerheten i farleden vesentlig, men noen ny risikovurdering er ikke gjennomført.

Risikoen for havari ved dagens situasjon er antatt vesentlig redusert etter gjennomføringen av Farled Fredrikstad 2012 er ferdig, men noen ny risikovurdering er ikke gjennomført. Havaririsikoen i 0-alternativet er derfor vesentlig overvurdert.

Ved risikovurderingen fra 2011 er kun en generell trafikkøkning lagt til grunn for vurderingen, mens Borg II, som er en forutsetning for Borg I prosjektet, i realiteten er planlagt for en stor trafikkøkning og med vesentlig større skip. Risikoen for havari er derfor undervurdert og pga. vesentlig større skip er også potensielt skadeomfang vesentlig større.

At det ikke er gjennomført en risikoanalyse hvor det er tatt hensyn til den planlagte økningen i trafikk og fartøystørrelse, samt den nye og avanserte merkingen av Løperen,

*FNF Østfold (Forum for natur og friluftsliv) tlf. 971 10 439, Pb. 31, 1891 Rakkestad
e-post: ostfold@fnf-nett.no <http://www.fnf-nett.no/ostfold>*

betyr at vesentlig kunnskap om prosjektet ikke er framskaffet og at saken dermed er dårlig opplyst.

Manglende konseptvalgutredning KVV

Konseptvalgutredning (KVV) er en faglig statlig utredning i tidlig fase for store prosjekter, strekninger og for transportsystem i byområder (kostnadsnivå over 750 mill).

Det er ikke gjennomført noen KVV for Borg havn og farledsutbedringen, trolig fordi prosjektet ble startet før KVV var aktuelt.

Borg havn er i Nasjonal transportplan (NTP 2010-2019) utpekt som en "stamnetthavn", dvs. en havn av nasjonal betydning. Havnealliansen i Østfold omtaler imidlertid havna som: "...en havn for lokalt næringsliv og omkringliggende region."

Utbedringen av farleden må sees i sammenheng med utvidelsen av Borg havn, Borg I og II. En KVV for Borg havn i dag ville trolig konkludert med at Borg havn ikke er egnet som stamnetthavn bla. fordi det i dag er fokus på å få gods direkte over fra kjøll til bane, noe som ikke er mulig her. Prosjektet har dessuten blitt svært kostbart og har dessuten stort skadepotensiale for naturverdier og friluftslivsinteresser.

FNF vil hevde at mangel på KVV ved et så omfattende og krevende prosjekt som Borg I og II, bidrar til at saken vurderes som mangelfullt opplyst.

26. november 2014

FNF Østfold

v/ Ola Wergeland Krog
FNF koordinator